

Alrik Söderbäcks memoarer

Skrivna uti en linjerad skrivbok med vaxdukspärmar innehållande 83 numrerade sidor och två onumrerade sistasidor, allt skrivet med svart bläck. Boken något vattenskadad. Mitt exemplar är antagligen en kopia.

Alrik var son till Anders Gustaf Söderbäck född 1845 och hans hustru Christina Matilda Norström, född 1848.

Anders och Matilda fick följande barn, i ordning:

Ernst Gustaf

Carl Alrik

Oscar Valfrid

Alma Matilda

Hilma Alfrida

Hilda Tora Viktoria

Eva Augusta

Ester Ellida

Alrik nämner "far, mor, mormor" osv i texten, se skiss!

Renskrivet till julen 1986 på skrivmaskin (minns ni denna apparat?) och inscannad november 2008 av Christer Söderbäck, Örebrobrorsonson till Alrik

När Alrik Söderbäck säger
 "mor, far" o.s.v., titta här?

(se blad 840908) "far" "mor"

Mästersven Peter Nordström	Maria Sofia Viveg	Erik Eriksson Runberg	Katarina Olsson (av tysk börd?)
-------------------------------	----------------------	--------------------------	---------------------------------------

"morfar" "mormor"

Carl Erik Söderbäck f. 1810 Ljusnarsberg	Greta Maja Persdotter f. 1809 Ljusnarsberg	Mästersven Carl Fredrik Nordström f. 1813 Skinnarsberg	Christina Katarina (eller Anna Kajsa?) Runberg f. 1815 Gisslarbo
---	---	--	--

"far"

Anders Gustaf Söderbäck f. 1845 Ljusnarsberg	Christina Matilda Nordström f. 1848 Gunnarbo	"mor"
---	---	-------

Alrik	Oscar	O.S.V.
-------	-------	--------

Christer Söderbäck Brekro 861217

Alrik Söderbäcks memoarer, skrivna uti en linjerad skrivbok med vaxdukspärmar, innehållande 83 nummerade sidor + två onummerade sista sidor, allt skrivet med svart bläck. Boken något vattenskadad.

Renskrivet till julen 1986 av Christer Söderbäck ("brorsonson"), Örebro.

Västerås den 3dje Dec. 1941

Då jag nu börjar att skriva denna bok, vill jag ur minnet, allt ifrån min tidigaste barndom, framleta allt, vad jag vet, ock vad jag hört berättas om min fäder, ock mina förfäder, huru som de hava levat ock kämpat för tillvaron, samt från mina tidigaste barndoms år, ock mitt växelrika liv, sedan jag först kom ut i världen, ock intill skrivande stund, ock om min kamp för tillvaron i främmande länder, både till lands ock vatten. Att våra barn ock barnbarn en gång i tiden, när vi hava gått hädan må få en liten inblick uti huru deras förfäder har haft det ock huru allting i världens förändras, ock huru som släkten födas, ock huru som släkten dör, ock huru generationerna dör bort, den ena efter den andra. Men minnet av dem som dog skall dock leva.

År 1875, den ättonde Augusti föddes jag vid Trummelsbergs Bruk, beläget i Väster Våla församling i Västmanlands Län. Min fader, Anders Gustav Söderbäck, var född år 1845 i Lindesberg vid Gusselby hytta Gusselby. Av hans föräldrar minnes jag ganska litet. Min farfar var redan död när jag var helt liten. Min farmor minnes jag som en liten välväxt gumma. De ägde en liten stuga tillsammans i Gusselby som farmor bodde uti tills hon dog. Jag minnes som liten, huru min far gick den långa vägen ifrån Trummelsberg till Linde ock hälsade på henne. Några andra fortskaffningsmedel funnos ej då, annat än att gå till fots den genaste vägen genom skogen, som var flera mil lång.

Min Moder Christina Mathilda Norström var född år 1848 i Gunnilbo församling av Västmanlands län. Min morfar minnes jag när jag var helt liten, omkring sju år gammal. De bodde uti en stuga vid Naddebo som kallades för Sörr Naddebo. Jag minnes särskilt en gång när jag var med mormor dit ock hälsade på. Mormor brukade att vara hemma hos oss ibland, när vi voro små ock hjälpa mor. En gång när hon gick tillbaks hem

fick jag följa med. Jag minnes då huru som morfar satt oppkrupen på en stegre som var rest opp utanför väggen opp emot taket. Det var en stor grovlemmad man, lik en fura i skogen. Då han fick se oss sade han, Nu tror jag bestämt, att jag får främmande. Morfar brukade aldrig att skryta med sin styrka, men det hände likväl någon gång att han visade vad han gick för. En gång voro några smeddränfar samlade vid Stjärnviks Järngård ock provade sin styrka med att bära en vikt av två Centner på storfingret, ett i vardera handen rundt järngården, som var ungefär femtio meter i fyrkant. Två Centner var icke fullt 100 kilo, men ingen av dem orkade att gå rundt. De sade då åt morfar att han skulle försöka, men han ville ej järna, men till sist så tog han ett två Cents lod, ett på vardera storfingret ock gick rundt Järngården med. Då blevo smeddrängarna nöjda sade han.

Han hade även stor lust för jagt ock fiske. Han hade en bössa, en mynningladdare som han kallade för Britta. Uti kolven på denna bössa hade han borrat hål som han hade stoppat litet av varje uti såsom vitlök, naglar, hår o.d. vilka hål han sedan satte trädstoppar uti. Det skulle vara för att hålla trolldom borta så att ingen skulle kunna förgöra bössan, utan att den alltid skulle gå rätt.

Efter morfars död ärvde min bror Ernst bössan. Vi hjälptes då åt att undersöka kolven, ock funno då litet av varje uti den. För fiske intresserade han sig mycket. Han fiskade för det mesta uti sjön Kedjen. Han hade risvålar lite varstans i sjön som han underhöll ock hävade agn där, som han sedan metade på ock mycket fisk fick han också. Det finnes ännu en våle kvar efter honom, icke långt ifrån Trummelsberg vid en udde som kallas för Viludden, som än idag bär namnet av Gubben Norströms våle.

Min mormor mins jag senare. Hon överlevde morfar i flera år. Hennes namn var Christina Katarina Rundberg. Hennes mor var av tysk börd. Mormor dog år 1894 vid 74 års ålder. Hon var en människa av den gamla kärnfriska stammen. Hon bodde ensam kvar i sitt rum i Söa Naddebo intill sin död. Hon var mycket hemma hos oss i Trummelsberg ock hjälpte mor när vi voro små. Hon trodde mycket på trolldom ock övernaturliga ting såsom Bergtroll, Skogsjungfrun, Elvor, Näcken m.m. En gång, en Julmorgon talade hon om när hon gick till julåttan i Gunnilbo kyrka, då hon passerade över en bäck efter vägen som kallades för skäftbäcken, då satt Näcken på en sten uti bäcken ock spelade psalmen Den signade dag, den signade tid, var morgon jag månde betänka o.s.v. För varje gång som jag passerar vägen fram över bäcken så kommer jag ihåg detta.

Någon Doktor eller läkare på den tiden var ej så allmänt. Det var en mil till närmaste Doktor, som bodde vid Skinskattebergs bruk. I allmänhet voro

menniskorna för det mesta friska. Om de någon gång blevo sjuka så botade dom sig själva. För sår begagnade dom spindelnät som de lade uti såret eller också stoppade de såret fullt med snus, ock sedan band om entrasa som fick ligga på tills såret blev läkt. Invertes sjukdomar, eller då någon blev sjuk, sade de att densamma hade kopmmit för ondt, eller också fått Elvorna. Mormor brukade att bota oss när vi voro barn ock blevo sjuka, på det viset att hon tog eld ikring oss. Hon tände då på en trasa som var av bomull ock förde den ikring oss. Hon började vid huvudet ock gick rundt ner åt fötterna. När annars vi var illamående eller som hon sade att Magen hade kommit uti orätt läge så brukade hon att magstjalpa oss, som gick till på det viset, att vi fingo lägga oss på rygg på golvet. Hon fattade då tag med en hand i vardera benet ock stjalpte oss över. På det viset blevo vi botade.

De hade tre söner Petter, Calle o Anders. De två äldsta blevo smältarsmeder ock fortsatte med detta yrke tills de dogo. De hade en dotter, Christina Mathilda, som sedermera blev min Moder. De två äldsta av sönerna tjänstgjorde vid olika smedjor som voro belägna intill Bockhammars Bruk. En smedja kallades för Övra hammarn, en för Gårdshammarn ock en för Killinghammar. Jag minnes ännu som barn när alla hamrarna voro i farten ock deras dunk, dunk hördes vida omkring uti hela Bärgslags bygd.

Den tredje av sönerna, Anders Gustav, ägnade sig åt krigaryrket. Han blev soldat vid Västmanlands regemente vid Bergs kompani med soldatnummer 77 Erland. Han bodde i ett torp som kallades för Löthålet som Kronan gav honom ock som han fritt fick bruka så länge som han tjänade vid Regementet ock där tillsammans med sin Hustru Lisa bodde de kvar där till han efter 30 års tjänstgörning avgick med pension ock bodde sedan kvar på sitt torp så länge som han levde. Hans Hustru dog några år före honom.

Min Fader, som nästan kunde alla slags yrken, var en kort, tjock person. Han arbetade för det mästa med stenarbeten, men sedan när dom år 1866 började att bygga Trummelsbergs Hytta flyttade han dit o. var med ock arbetade där tills Hyttan blev färdig. Min mor, som då tjänade i Söderbärke Prästgård slutade där ock tog tjänst vid Moren, eller som de kallade det (Morn). Hon tjänade där en tid ock kom sedan till Trummelsberg ock arbetade där en tid i Sågen ock stiftade där bekantskap med min far. Ock sedan gifte de sig ock bosatte sig vid Trummelsberg. Utom arbetet vid hyttan var det även godt om arbete vid sågen. Det var godt om skog däromkring så det arbetades i sågen dygnet rundt.

Bostäder var det dåligt beställt med. Arbetarna fingo virke av Bruket som de bygde hyddor av som de bodde uti. Det var nästan som en liten stad av hyddor däromkring. De flesta voro bygda nedanför Nybygget efter banan. Jag minnes ännu en del av dem sen jag

var barn. Sedan när dom började att bygga bostäder vid Bruket försvann den ena hyddan efter den andra. Även slutade arbetet vid sågen för brykey behövde skogen till kol för hyttans räkning. Några av arbetarna fingo arbete i hyttan. Andra flyttade till andra orter. En del emigrerade till America och fingo jord där som fritt uppläts åt nybyggare. Sedan rev dom ner sågen ock gamla maskinhuset med maskinen som drog sågen. Sedan började dom att bygga bostäder. De bygde tre byggningar på bryket. En långbyggnad ock två mindre. Två av dem står ännu kvar. Den tredje som kallades för Gråbo, blev nerripen. På andra sidan kanalen var en tvåvåningsbyggning som kallades för Åsmansbo med gångar utvändigt efter begge sidorna med en trappa upp, en vid gaveln. Åsmansbo blev sedan nerripen ock flyttat till Färna Bruk, där det på nytt blev uppbyggt ock står där än i dag.

Mina Föräldrar gifte sig sedan ock blev bosatta i Trummelsberg. I min barndom bodde de i Nybygget ock uti vilket hus jag sedermera blev född. Min far blev sedan hyttdräng, som det kallades, ock var det i många år tills han blev maskinist vid Hyttan. De hade en ångmaskin som drog hyttan, när det var brist på vatten. Om sommaren förde han en ångbåt som drog en präm som de fraktade järnet på som blev i hyttan till Stjärnvik, över sjön Kedjen som var en halv mil lång ock därifrån körde dom järnet med hästar till Färna Bruk, där det förvandlades till smältstycken ock stångjärn. Sedan, när hyttan blev förlagd, blev min far flyttad till Kedjebohammar, ock skötte där en kraftstation, hvilken plats han innehade till sin död. Han var då 82 år gammal.

Mina föräldrar hade åtta barn, tre söner ock fem döttrar. Den äldsta Ernst Gustav, född år 1873. Carl Alrik, född år 1875, Oskar Valfrid född år 1876. Alma Mathilda och Hilma Alfrida, tvillingar ock födda år 1880. Eva Augusta född år 1885. Hilda Viktoria född år 1883. Ester Elida, vilken dog helt liten.

Så fort som vi blevo så pass stora så vi kunde börja på att göra någonting, fingo vi börja på att arbeta vid jordbruket. Vi hade då 40 öre om dagen i betalning. Dessutom fiskade vi. Vi jorde själva våra fiskredskap. Med hjälp av vår mor lärde vi oss att binda nät, mjärdar, kräfthävar ock dylikt. Vi fingo mycket med fisk, en god hjälp i hushållet när vi voro så många som ville hava mat. Så förflöto några bekymmersfria barndomsår, sedan började min verkliga levnashistoria.

Några af de första hyttkarlarna emigrerade sedan till America och fingo jord där. Sedan, när de någorlunda hade kommit igång där så skrevo de hem till Trummelsberg ock ville hava varsin pojke till hjälp ock frågade om det var någon som ville resa, så skulle dom sända biljett. Våra föräldrar viste ej till en början huru de skulle göra. Järna ville de ej neka, om det vore större möjligheter för oss att taga

oss fram där. Ock för det andra tänkte de huru det skulle gå för oss, att så unga som vi voro att taga oss ut i ett främmande land ock ibland främmande folk. Men, till sist, när de hade tänkt över allt, så bestämde de sig för, att vi skulle få resa.

Vi voro då tre pojkar, Undertecknad, Arvid Hjort, Rickhard Shenström. Jag var äldst, endast 17 år gammal. Ingen av oss hade varit ifrån hemmet en gång, ej heller åkt på någon Järnväg. Våra föräldrar skrevo då tillbaks att vi skulle få resa, ock biljetterna kommo så småningom. Jag skulle till en som hette Västberg, Arvid till en, som hette Ljungdal ock Rickhard till en som hette Johan Berg. Det blev sedan ett väldigt bestyr för våra Föräldrar att ordna för resan. Av en snickare vid Bruket bestälde de en gemensam Amerivakoffert med starka järnband rundt omkring med min adress med stora bokstäver målat Carl Alrik Söderbäck, Marshall Co. Varren Minnesota North-America, som våra föräldrar sedan lade ner det nödvändigaste uti som vi behövde på resan. Sedan utrustad med varsin Smålands Nattsäck voro vi färdiga att anträda resan.

Vi fingo låna en häst o en vagn av bruket som vi fraktade kofferten ock nattsäckarna uti. Vi pojkar fingo åka men våra föräldrar gingo bredvid, den långa vägen till Nordanö station, eller som den nu kallas, Virsbo. Sedan, när kofferten var polleterad, inväntade vi tåget, som skulle föra oss vidare. Det var nog med viss saknad som vi sade farväl till våra föräldrar när tåget kom ock vi sågo en tår i deras ögon när de lemnade sina barn ut i världen emot okända öden.

Den första rasten på resan var Örebro där vi måste stanna över natten. Våra föräldrar hade förutinstruerat oss att vi ej skulle taga den första som kom ock bjöd ut rum. Vi väntade nästan för länge, så det var endast en gumma kvar som hade ett rum kvar där vi fingo bo. Vid stationen träffade vi även på en annan pojke från Bastmora, som tjänade som bonddräng där hos en bonde som hette Lundberg. Han var även på resa till Vestern till en släkting som hade sendt biljett åt honom, så vi blevo fyra i ett rum. Det kostade en krona för person, då fingo vi kaffe på morron. Sedan togo vi reda på när tåget skulle gå till Göteborg. Ock så fortsatte vi resan ock kom till Göteborgs Central på eftermiddagen.

Vi blevo förvånade över en så stor stad ock så stora hus. Vi gingo av tåget med våra nattsäckar i händerna ock stälde oss på plattformen. Då komen person ock frågade oss om vi voro emigranter, ock vilken linie som vi skulle resa med. Vi svarade att vi voro emigranter ock skulle resa med Allan Linien. Han bad oss då att stå stilla där vi stodo. Sedan var han borta en stund men kom tillbaks ock hade flera med sig. Han talade då om för oss att han var agent för Allan Linien ock bad oss att följa med honom till

Emigranthemmet, som var beläget på Sillgatan, numera heter den Postgatan. Där blevo vi inkvarterade med fritt husrum ock kost, som ingick uti biljettpriset. Där skildes vi ifrån pojken ifrån Bastmora. Han reste med en annan linie ock bodde på ett annat hotell.

Vi voro där i fyra dagar. Sedan när allt var klart med tullen, betyg ock andra nödiga papper, så kom agenten den fjärde dagen ock vi fingo följa med honom till båten som skulle föra oss över till England. Vi blevo förskräckta över en så stor båt. Efter många Ceremonier, visning av våra biljetter, undersökning av Läkare m.m. fingo vi anvisning var vi skulle vara ock bo. Det var ett stort logement med hängmattor uppsatta i långa rader där vi skulle få ligga. Några sängar funnos ej, endast långa bord där vi fingo intaga våra måltider. På kvällen ångade vi iväg ifrån Göteborgs hamn.

Den första natten sovo vi tungt, för vi voro uttröttade. Sedan på morron när vi vaknade, blåste det rätt dugtigt så att båten började att gunga. Då började redan sjösjukan att göra sig kännbar. Jag var sjuk i tre dygn som jag ej var opp på däck. Arvid ock Rickhard voro lite bättre. Den fjärde dagen var vädret lite bättre, så jag kunde gå opp på däck ock lägga mig. Englands kust började redan att skönjas ock så fram på eftermiddagen landade vi i staden Hull. Där var agenten emot ock ledsagade oss till tåget som skulle gå till Liverpool. Där blev det samma Ceremonier igen. Agenten var emot ock ledsagade oss till Emigranthotellet. Där fingo vi stanna i fyra dagar. Så när vi hade klarat opp allt som behövdes med papper o.s.v. följde agenten med oss till båten, som skulle föra oss över atlanten till America. Där var det ett väldigt bråk innan allt blev ordnat, folk av alla slags nationer ock alla slags tungomål. Till sist blevo vi dock anvisade var vi skulle vara, ock våra hängmattor som vi skulle ligga uti.

När allt var klart ock båten ångade ut så saknade vi Rickhard. Uti folkvimlet hade han kommit ifrån oss. Vi letade dock reda på honom till sist. Han var i ett annat rum ock satt oppkrupen i en hängmatta när vi fingo se honom. Vi ordnade då så vi fingo byta plats med honom ock en annan person så att han fick ligga i hängmattan bredvid oss. Sedan fingo vi se att vi hade mistat våra tillhörigheter som vi hade med oss, var sitt stickat täcke, madrass och dylikt. Sedan när allt var ordnat för oss, var det att förbida tiden.

Ute på Atlanten började det att storma. Jag blev förfärligt sjuk. Ock äntligen, efter elva dygn började vi att skönja Canadas kust ock staden Kvibeck, där vi skulle landstiga. Så nu var resan över Atlanten slut. Det var nu att gå igenom tullen, Poliskammaren m.m. Ock när allt var klart voro vi färdiga att på järnväg anträda sista delen av resan till Varren Minnesota, som var resans mål. Vi blevo invisade i vagnar med sovbäddar uti. Det var ett sänt

där långgående tåg som gick både dag och natt. Om natten när vi sovo, hade vi våra biljetter instuckna under remmen på mössan som hängde på en krok utanför britsen så att Konduktören skulle se, var vi skulle stiga av.

Vi hade nu snart färdats på järnväg i fyra dygn. Den fjärde dagen stannade tåget i Minneapolis. ock där fingo vi byta vagn, ock sedan på eftermiddagen voro vi framme vid resans mål Varren. Där gingo vi av tåget ock stälde oss på plattformen med våra smålandsnattsäckar i händerna ock sågo dumma ut. Då kom en person ock tilltalade oss på svenska språket ock frågade vart vi skulle. Vi talade då om. Då sade han, att han var föreståndare för en brädgård där i stan ock hette Carl Ljungdal ock var son till bonden som Arvid skulle till. Vi fingo då följa med honom hem över natten.

Dagen därpå kom en bonde in till staden med ett lass vete. Han bodde i närheten av dit Rickhard skulle så han fick följa med honom. Arvid ock jag måste stanna en natt till. Då kom det en annan bonde in till stan som bodde i närheten av där Arvid ock jag skulle. De kallade honom för Skinsbergs Pelle, han hade förut bott vid Skinskattebergs Bruk. Vi fingo då följa med honom hem. Han hade ett par oxar för vagnen. Men, vilken syn mötte oss, när vi kommo ut ur staden ock fingo se de stora prärierna, bara himmel ock slätter så långt som ögat kunde se. Därtill hade floderna Snake River ock Red river svämmat över sina bräddar så det liknade ett hav åt vilket håll vi sågo. Då sade vi till varandra, det ser ut att börja bra. Vi voro kvar hos honom över natten. Trötta ock sjuka som vi voro efter resan så somnade vi snart in ock sov hela natten.

På morgonen dagen därpå var bonden med oss ut på trappan ock visade oss husena på långt håll dit vi skulle gå. Ock så knallade vi iväg, var ock en åt sitt håll. Jag till Västbergs ock Arvid till Ljungdal. När jag kom fram till huset var ingen hemma. Jag satte mig på trappan ock väntade. Omsider så kom det en person dit ock han frågade om jag var emigranten som skulle komma. Jag svarade, att jag var så. Han talade då om att han var son till Västberg utom äktenskapet men bodde ej där men de skulle snart komma sa han. De voro på ett bönemöte ett stycke därifrån. De kommo så hem omsider ock hälsade mig Välkommen. Trött ock sjuk som jag var efter resan måste jag vila mig en vecka innan jag började att arbeta, men, sedan började arbetet.

Jag fick då först lära mig allt som hörde till en farm, mjölka kor ock köra hästar som drogo Jordbruksmaskinerna. Vi hade ungefär en fjärdingsväg till några grannar, bara himmel ock slätter så långt som ögat kunde se. Då var ju litet konstigt till en början ock sen på köpet började hemlängtan att komma, men den gick ju bort så småningom. Vi hade ju

varandra vi tre att gå till ock hälsa på ibland. Vi brukade att gå till varandra om söndagarna. Jag skaffade mig en bössa så jag var ute ock sköt ibland när jag hade tid. Det var godt om harar i det långa gräset (Rabbits) samt godt om rapphöns (Prarie Kicken) så bara man gick ut med bössan såkunde man skjuta så mycket man ville.

Jag arbetade hos Västberg i tre månader. Jag hade tjugo dollar i månaden. Biljetten kostade 48 dollar. Så när jag hade arbetat där i tre månader så bad jag att jag skulle fåsluta, för han var aldrig nöjd fast jag arbetade både bittida ock sent. Det skulle jag få, sade han, men han undrade hurudet skulle gå för mig att taga mig ut i ett främmande land, o ej kunna landets språk. Men han sade som så, om det skulle bli alltför svårt för mig så skulle jag få komma tillbaks. Jag tackade för det, men jag tänkte som så, hur svårt det än må komma att bli, så går jag aldrig tillbaks. Jag betalade då honom 48 dollar för biljetten då hade jag tolv dollar kvar, ock så gav jag mig iväg.

Jag tänkte då först att gå fram till staden Varren innan kvällen. Innan jag kom fram till staden så stod där ett tröskverk. Jag gick dit ock stälde mig ock såg på huru dom arbetade. Då kom en person ock tilltalade mig, men jag förstod ej ett ord vad han sade. Dåkom en annan person fram till mig o frågade på svenska språket, om jag var Svensk, ock om jag ville hava arbete. Han talade då om att det var basen som talade till mig o han frågar om du vill hava arbete, så får du börja med detsamma. Jag svarade, att vist ville jag det. Jag skulle få fem dollar om dagen samt maten. Jag fick fatt i en högaffel ock började med detsamma. Jag var med vid tröskmaskinen så länge som vi kunde hålla på på hösten tills det blev slut. Jag hade då arbetat i 6 veckor, så jag hade rätt mycket med pengar. Sedan talade jag vid en farmare att jag skulle få vara där för vintern ock hjälpa till med hästarna o korna varje kväll o morgon för maten, ock under tiden få lära mig språket. ock det skulle jag få. Bonden var själv Tysk men gift med en svensk kvinna. Jag var där hela Vintern, så jag lärde att språka engelska rätt bra. Sedan gav jag mig till en annan bonde som hette Norrlund som var från Trummelsberg ock var bekant med mina föräldrar. Det var ett bra folk at vara hos. Jag arbetade på sommaren, på vintern gick jag i skola. Jag stannade där en sommar ock en vinter till.

Prärielivet hade nog sina besvärligheter ibland. Stundom var det 30 grader kallt med full snöstorm så att vi ej kunde gå ut. När man skulle gå ut o fordra kreaturen så hade man en järntråd spänd mellan huset ock ladugården att följa efter, så att man ej skulle gå vilse. Sommaren däremot igen hade sina behagligheter. När skörden var mogen var det som ett böljande hac, när gräset ock vetet gungade för vinden. Mörkret kom häftigt på där, det var ingen skymning som hemma

i Sverige. När natten kom var allt tyst. Man hörde endast raphönsens dova ljud hu, hu samt någon vargens tjut. På dagen kunde man ibland få se vargar, två eller tre i sällskap. På vintern voro de mera närgångna. När det hade fallit snö på natten, så kunde man på morgonen få se spår efter dem, huru de hade gått o snokat ikring knutarna.

Tiden gick ock jag började att längta efter mera civiliserade trakter. Så en vacker dag tog Arvid ock jag farväl av Vilda Western, ock for ut emot okända öden. Rickhard han stannade kvar när Johan Berg som han var hos ock sedan omkring 4 år därefter så dog han. Arvid ock jag åkte då till Minneapolis ock stannade där några dagar. Mitt mål var att fara vidare till Östern ock söka arbete där på Verkstäderna. Arvid han hade ej lust för det utan han fick arbete i skogarna ock så skildes våra vägar.

Jag fortsatte resan till Voceester, Massashusets, ock arbetade där på en Cyckelverkstad en tid. Sedan reste jag till en stad som hette Fitchburg, där arbetade jag på en Vapenfabrik där dom tillverkade bössor ock revolverar. Sedan blev det Presidentval ock ondt om arbete så jag åkte därifrån till Nev York. Tåget stannade vid en förstation till Nev York som hette Tennyfly. Därifrån gick en färja in till staden. Det första som man fick se när man ut på sjön var Frihetsgudinnan på Long Island med sin fackla i handen som bevakade inloppet till Nev York, ock så började de stora skyskraporna att synas.

Vi landade vid Castle garden vid kajen där. Jag besåg John Eriksons staty. Sedermera har jag många gånger setat på sockeln av hans staty ock skådat ut emot sjön o havet. Jag tänkte på Petter Jönsson som det står om i visan, att här slog han sig ner på sin kista o.s.v. Jag fick arbete hos en trädgårdsmästare en tid. Under tiden som jag arbetade där bodde jag hos en svensk familj uti Broklyn, en stadsdel av Nev York som skiljdes från varandra av den långa Broklyn bron. Nev York var en stor stad med höga hus, så kallade skyskrapor. Den största gatan där hette Brodvay. Det var järnvägar i luften samt under jorden, Nev Yorks undre värld. Det var gator ock butiker som åvan jord.

Jag gick mycket ock såg de stora båtarna som lågo vid kajerna. Då kom den tanken för mig att jag skulle försöka ock gå med på en båt. Det var en båt som låg där som fraktade kreatur emellan America ock England som behövde folk. Jag hörde efter ock fick arbete där. Jag fick 25 dollar för resan över till England ock 25 dollar tillbaka igen. Då tog jag farväl av den stora staden ock följde med. Jag arbetade på däck. Jag var med två resor fram o tillbaka, men jag började att ledsnas vid det jobbet, ty jag kunde ej se allt det djurplågeri som bedrevs mot de stackars djuren.

Så när vi kommo till England andra gången, till en stad som hette Bristol, då mönstrade jag av där. Jag vistades i den staden en tid ock bodde på ett Svenskt sjömanshem som hette (Little Sweden) lilla Sverige. Där var jag en tid tills jag fick hyra på ett skepp som skulle gå till Vestindien. Jag mönstrade på den båten ock bar mina tillhörigheter som jag hade i en säck ombord. Jag skulle tjänstgöra som kollämpare ock eldare. Men vilken syn mötte mig när jag kom o, bord. Jag var ensam vit, annars var det vara svartlingar de andra. Jag viste ej till en början vad jag skulle göra. Stannar jag kvar här hos er, tänkte jag, så dödar ni mig till sist. Vi skulle ånga ut på kvällen. Då bad jag kapten att jag skulle få gå iland ett tag ock låtsade att köpa någonting som jag behövde. Det skulle jag få, sa han, men jag måste vara tillbaka på bestämd tid på kvällen, ock det lovade jag. När jag kom iland frågade jag efter ginaste vägen till Järnvägsstationen.

När jag kom dit ock det första jag jorde så studerade jag tågtiderna. Det var ett tåg som just skulle gå in åt landet till en stad som hette Cambridge. Där bodde jag på ett svenskt sjömanshem ungefär en vecka. Sedan reste jag till en sjöstad som hette Cardif o tog in på ett sjömanshem. Där talade jag om huru jag hade jort ,att jag hade rymt ifrån en båt som jag hade tagit hyra på ock lämnade mina betyg och tillhörigheter i sticket, ock jag frågade om han kunde hjälpa mig, ock det lovade han som han också jorde. Han skaffade mig falska papper ock betyg som jag åter kunde mönstra på, allt detta kostade mig endast några skilling.

Sedan fick jag hyra på en Norsk ångare som hette Luna, hemmahörande i Bergen, som gick efter särskilda order. Det var bara Norrmän på båten. Så började min färd över olika hav o till olika länder. Den första resan gick till Algier i Nord Africa. Därifrån till Marsielle i Frankrike, vidare Genua i Italien, Konstantinopel i Turkiet samt nästan alla de flesta hamnarna efter Medelhavet.

En gång voro vi långt upp i Ryssland till en stad som hette Novarovsky. Vi gingo då igenom Bosporon ut i Svarta havet. Vi skulle lasta vete där som vi skulle gå till Marsielle med. När vi voro däruppe blev det förskräckligt kallt, så vi frös fast i isen. Det var nämligen sött vatten däruppe i floden. Vi lågo infrusna där drygt en månad. Då kom en isbrytare ifrån Odessa och bröt sönder isen. Det började då att lida emot våren, så isen var ej så stark. Han hjälpte oss ut i öppet vatten igen. När vi kommo ut till sjös, blåste det upp en häftig storm, så vi blevo drivna ur kursen ock åkte upp på ett undervattensskär. Vi lågo där ock bröto, men kunde ej komma loss. Kaptenen började att bliva orolig för huru det skulle gå. Vi fingo då för det första order om att göra livräddningsbåtarna klara. När detta var jort, försökte dom att sätta ut en båt, men det blåste för hårdt, så den slogs sönder emot skeppet så det måste draga upp den igen. Då blevo vi kallade till kaptenen i hans hytt. Han förklarade då för oss att det nästan såg hopplöst ut.

Vi fingo då varsin grogg, ock han tillade, kanske att det är sista gången som vi äro tillsammans men, sade han, vi får lika väl ej fälla modet, för när som nöden är störst kan ofta hjälpen vara närmast. Vi fingo då årder att börja på ock lämpa lasten överbord, men det var ej så godt i en så svår storm. Vi arbetade alla man med livräddningsbältena på. När vi hade hållit på så omkring fyra timmar så kom en stark sjö ocl vräkte oss loss av skäret. Då blevo vi glada att vi vorro i öppet vatten igen. Men det dröjde ej länge förrän timmerman kom ock skrek att det hade gått hål i botten på skeppet, då blev det ett väldigt göra igen. De gamla sjögastarna sprungo ock svoro om varandra.

Det var särskilt en gammal eldare som hade varit på sjön i all sin tid, han sade, jag har varit med på mycket i mina dar, men maken till f.n. har jag aldrig varit med om. Om vi hade sjunkit i något skandinaviskt vatten hade det gått an, men att just sjunka i sån dypöl. Ock han sade till mig, om vi skulle komma i båtarna så skall väl den som är ung vara snäll ock hjälpa mig, nu är jag gammal ock kan ej klara mig nu lika bra som förr. Jag lovade att göra allt vad jag kunde för att hjälpa honom. Vi fingo då order att sätta till pumparna, ock så stälde dom kursen på närmaste land. Vi kunde dock ej hålla undan vattenet så fort som det rann in, men det jorde väl litet till. När vi hade hållit på så omkring fyra timmar fingo vi se land. Kaptenen körde då upp båten på grundt vatten tills den stannade av sig själv.

Vi voro nu glada att vara på land igen. Det började nu att skymma på, så vi lög med ljussignaler i masten hela natten. På morgonen när det dagades fingo vi se vad vi voro. Vi voro då inträngda i en vik efter Ryska kusten. Vi signalerade då nödsignaler med visselpipan var tredje minut. Sedan på eftermiddagen kom det en fiskarbåt seglande ock fick se oss. Kaptenen som kunde tala nästan alla språk talade vid honom ock han seglade då in till Odessa, den närmaste staden som vi hade efter hjälp. Dagen därpå kom det en ångare ifrån Odessa med sjödykare ock manskap. De undersökte då skadorna ock det befans att det var tre plåtar som det hade gått hål på. De gingo då ner ock naglade på plåtar över hålena, sen fingo vi börja på att pumpa ur vattenet samt börja att lossa lasten som bestod av vete som vi sedan till vrakpris sålde i land. Sedan fingo vi gå tomma till Marsielle, som var den närmaste torrdocka som vi kunde gå in uti.

Vi lågo där i flera veckor innan vi voro färdiga igen. Sedan var det åter att börja o plöja haven i alla riktningar. Vi voro vid Medelhavets samtliga hamnar. Jag såg de eldsprutande bergeb på Sicilien. Vi passerade den Egyptiska kusten ock såg Oljeberget på långt håll stiga upp i fjärran ock såg herdarna med sina hjordar som de vallade, lika som förr i tiden, ock haver sett alla slags folk, både svarta, vita, gula ock röda. Stundom var det så varmt där vi foro fram, så vi nästan kunde förgås av hetta. Havet har även sina behagligheter. Vad var väl härligare än en morgon på Medelhavet när det var vindstilla ock sjön ej gick så hög, ock när solen gick upp ur havet ock spred sina strålar i vattnet. Likadant på kvällen när solen gick ner var det samma härliga syn som man aldrig kan glömma, samt när vi voro i Spanien när Näktergale slog sina drillar i träden om kvällarna, ock när vi passerade Messina, när skörden var mogen. Det var gult av apelsiner så långt som ögat kunde se.

En gång råkade vi ut för en häftig storm på Medelhavet. Vi lågo ock stampade emot sjön i fyra dagar, ock sjön sköljde över, så vi kunde ej vistas på däck. Till sist gick axeln av, som drog

propellern. så vi kunde ej komma någon väg. Vi måste då följa med vinden ock hissade nödsignaler under tiden. Efter två dygn kom det en båt som fick se oss ock släade in oss till Constantinopel. Där fingo vi ligga några dagar tills vi fingo en ny axel. Sedan fingo vi order att gå till Spanien efter salt, ock gå till Bergen i Norge med. Där mönstrade jag av. Jag stannade där i elva dygn ock därifrån båt till Göteborg, ock sedan på järnväg till Vinsbo station.

Det kändes nog lite konstigt att vara så nära hemmet. Telefonledningen var ej i brukbart skick. så det gick ej an att ringa heller, ock någon skjuts kunde jag ej få tag i, utan jag måste ta mina kappsäckar o gå till fots hela långa vägen till Trummelsberg. När jag hade gått förbi Damsjögrinden ock kom till en kolbotten som kallades dör Spångersbotten gick jag in där ock bytte kläder efter resan ock snyggade opp mig litet. Sedan fortsatte jag. När jag kom midt emellan lilla kullen ock Nybygget mötte jag två flickor som jag ej kände igen, ock inte kände dom igen mig heller. Men när de tittade tillbaks ett tag då kände jag igen dem. Den ena var min syster Vicktoria, den andra var Maria Hjort. Ack! huru underliga äro ej livets öden, icke kunde jag tänka då, att den första flickan som jag mötte sedermera skulle bli min hustru ock min följeslagarinna genom livet. Vi jorde då sällskap hem igen. Mina föräldrar gräto i glädje att jag var tillbaka hemma igen. Sedan vilade jag mig en månad.

Jag arbetade på jordbruket hemma ett tag, ock så en tid vid Atlas Verkstäder i Stockholm, ock så i Fagersta ock Surahammar en tid. Sedan for jag opp till Smedjebacken vid Lernbo ock var med på Kraftstationsbygge där. Sedan behövde min far en som skulle sköta ångmaskin, som drog Hyttan. Han förde själv båten som gick emellan Trummelsberg och Stjärnvik med tackjärn. Sedan blev det en härlig tid för mig. Jag var på sjön o fiskade emellanåt om dagarna är jag hade tid, ock så gick jag i skogen. Det var härligt att än en gång få gå de gamla stigarna som jag förr som barn har trampat. Sedan arbetade jag i Hyttan ett tag. Jag var med på Malmbacken.

Under tiden stiftade jag bekantskap med Maria, som blev min hustru. Vi bodde då i Asmansbo ock hade ett rum där. Jag fiskade emellanåt ock vi hade rätt bra en tid. Sedan, år 1905, föddes Alrik, vår äldsta Son. Det var ej mycket betalt på den tiden, omkring 40 kronor i månaden. Vi hade då fria husrum samt fri vedbrand ock potatisland. Nog var det dåligt många gånger men vi voro då unga ock hjälptes åt, ock tack vare min dugtiga hustru ock hennes alltid stora uppförringar ock beräkningar så slog vi oss fram. Jag arbetade kvar i hyttan tills den blev nerlagd. Sedan flyttade vi till Engelsberg o arbetade där i Hyttan. Sedan år 1908 föddes Harry. Vi bodde då i ett hus som kallades för Björnhålet. Jag hade nu litet mer betalt, omkring 70-75 kr i månaden. Vi hade nu

rum o kök samt naturförmåner. Fri vedbrand med potatisland med fri körning, därtill hade vi en gris för sommaren som vi slaktade till Jul - Så vi klarade oss rätt bra, ock så fiskade jag rätt mycket. När Alrik blev så pass stor att han kunde vara med, fick han göra sällskap med mig till sjöarna. Vi fiskade i en sjö som kallades för Flackttjärn ock så foro vi ut på Amänningen ibland. Då hade han roligt när han fick dra opp stora abborrar. Vi plockade också mycket bär, det var godt om både lingon ock blåbär i skogarna.

Så arbetade jag i Hyttan en tid till år 1913, då den för alltid blev nerlagd. Vi hyrde då in vårt bohag i en skrubbe ock morssan ock pojkarna flyttade till Trummelsberg ock fick bo hos min Svärmor, ty hon var änka. Jag begav mig då ut för att söka nytt arbete. Jag åkte till Västerås ock fick bo hos min Svåger ock svägerska Bjurstedt en tid. Jag fick arbete nästan med detsamma vid Metallverken, men jag hade ett sånt otäckt arbete så jag slutade där. Sedan gick jag till S.V.B. Järnväg ock fick arbete där ock fick börja som Lokputsare. Det var år 1913, den 3dje Juni. Vi hade då dåligt betalt, 30 öre i timmen ock arbetade 10 timmar om dagen. Sedan ordnade jag med rum. Vi hyrde då ett rum på Östermalmsgatan 6. ock så skaffade jag hit min familj. Det var ej mycket att leva av då, så liten sommförtjänsten var, men det var ju andra tider då. ock billigare allting. Det hade ej gått an nu år 1941 som tiderna nu äro.

Sedan gingo åren ock Pojkarna växte opp ock med min Hustrus hjälp ock hennes alltid outtröttliga arbete för vårt hem, så ordnade det sig allt. Alrik, som var äldst, fick först ge sig av ifrån hemmet. Under tiden som han var kvar här ock gick i skolan visade han en stor lust för att läsa ock studera. Han studerade här vid Teckniska skolan samt läste extra ommkvällarna ock jorde stora framstege. Sedan fick han arbete i Stockholm vid L.M.Ericsons Verkstäder, ock fortsatte att läsa om kvällarna, samt gick i Teckniska skolan ock avgick till sist med Ingeniörs examen med högsta betyg. Så arbetade han där en tid. Så lyckades han att få en Ingeniörsplats vid Nynäshamn, på Telegraf Verkets verkstad, samt hjälpte även dit Harry. Harry är en skicklig arbetare i sitt fack.

Vi äro nu själva, min Hustru ock jag. Åren gingo ock eftersom åren hava gått så ökade även min avlöning, så jag kom opp i högsta lönn efter 28 års tjänstgöring. Men det är ju så, att när man börjar att få som bäst. Jag har nu varit sjuklig över ett år o ej kunnat arbeta. Jag har under tiden åtnjutit litet lön därifrån. Jag har nu sedan 1sta November detta år varit skild ifrån Järnvägen, samt har lite understöd därifrån sjuhundra kronor om året. Jag har även sökt Folkpension, o har just nu fått medelande att den är beviljad, men vet ej huru mycket det blir. Jag är nu 66 år gammal, min Hustru är 10 år yngre. Dock klagar jag ej. Med min Hustrus hjälp ock hennes

uppföran för vårt hem så har vi tagit oss fram. Jag går nu att lägga ner arbetet efter en så lång arbetsdag. Min Hustru är ännu rätt duglig, så med min Hustrus hjälp så får vi väl se de gamla dagarna an.

Våra barn äro nu stora ock hava familjer själva. Dock går våra tankar ofta tillbaka till den tid, då vi voro unga ock mer kunde trotsa alla livets stormar i med ock motgång. Jag går nu att få åtnjuta den lön som samhället givit, efter en så lång arbetsdag. Vi får nu överlämna resten åt våra barn. Fast stridens åskor nu rullar fram över Verlden ifrån alla håll så hoppas jag, att när stormen en gång har lagt sig över Verlden att våra barn skall få det drägligare än vad deras fäder har haft.

När jag började att skriva denna bok var min önskan att ur minnet framleta allt huru våra fäder har haft det, ock mitt växelrika liv, sedan jag först kom ut i Verlden ock intill skrivande stund. Mycket mera vore nog att anteckna, men mycket sker ju under ens liv som man ej kan skriva om. Men detta är ju i huvudsak det viktigaste. Livet har även haft sina ljusa sidor för mig. Stundom, när det har sett mörkt ut, har liksom en hoppets stjärna strålat fram. För huru mörkt det än kan se ut, så vet man dock, att där bakom molnen hoppets stjärna än tindrar lika skön ock klar. Det kan tyckas, att när man är gammal att man har slutat opp att hoppas. Dock återstår ännu ett hopp. Man hoppas att den sista befriaren Döden skall komma ock avlösa allt, sedan har man slutat att hoppas. Ock min önskan är nu till sist, att våra barn ock barnbarn, led efter led, må få en liten kännedom om huru deras förfäder har haft det. Jag vill nu sluta mina anföranden med orden,

Slakten födas, ock slakten dör
Den ena generationen går bort den ena
efter den andra,
men minnet av dem som dog skall dock leva

Västerås 11 Dec. 1941

Carl Alrik Söderbäck

Mitt barndomshem vid Trumfelsberg.

Dikt av A. Söderbäck

1

Du barndomshem du skönast utav alla

av hjärtat vill jag ägna dig en sång
Du är för mig, jag vet ej vad jag det
må kalla,
du fröjdad mina tankar mången gång.

2

I trädens toppar än hörs Göken ropa
ock svalan kretsar nu som förr
ock solen än i Damsjön synes dala
med sina strålar spridd mot hemmets dörr

3

Ock Kedjens yta än sig speglar
så majestätiskt invid skogens bryn
I skogen höres alla fåglar sjunga,
ock svinga sig så glad o lätt mot skyn

4

Ock stugan där jag en gång föddes
den finnes även ännu kvar
fast trappan som en gång har varit
den vittnar endast vad den varit har

5

Hav tack du barndomshem för vad som varit
för alla barndomsminnen som jaf har
Även jag är gammal vorden
snart endast minnet efter mig fins kvar

6

Livets växlingar hur de än må vara
man måste likväl följa dem
dock är jag nöjd att jag än en gång fick vara
på trappan av mitt forna barndomshem

Vid Nybygget på trappan av mitt forna
barndomshem.

Midsommarhelgen år 1930

Komplettering 12 april 2021

Här är några av personerna som Alrik nämner.

Brodern Ernst Söderbäck, f. 1873

"Min far var en kort tjock person". Anders Söderbäck f. 1845 med hustru Matilda f. Norström 1848. Stående fr v barnbarnet Estrid med make Axel Blom, dottern Eva, kallad "lilla Eva" f. 1885, sonen Oscar f. 1876 och Oscars blivande sonhustru Helga Johansson, gift Söderbäck. Fotot taget omkring 1925 i Anders-Matilda-Evas bostad i Kedjebohammar.

Kedjebohammar omkring 1920

Anders, Matilda och dottern Eva bodde i huset närmast kraftstationen. Kanske det är Matilda i vit särk stående på förstubron?

Kedjebohammar omkring 1970. På bilden i blå kavaj Anders' sonson Allan Söderbäck, f. 1907 (min far)

I mitten Anders Söderbäck, f.1845, med sönerna Alrik (med klockkedja) och Oscar. Fotot taget omkring 1925 i Äppelparken, Surahammar, framför huset där Oskar med familj bodde.

Alrik Söderbäck med hustru Maria f. Hjort. Sönerna Alrik f. 1905 och Harry f. 1908. Fotot kan vara taget 1925 då Alrik fyllde 50 år.

En handskriven kopia av memoarerna finns hos mig, skriven med bläck i en linjerad skrivbok 12 x 19 cm med mjuka svarta pärmar. Alriks barnbarn är välkomna att höra av sig till mig!

Örebro 12 april 2021

**Christer Söderbäck
barnbarnsbarn till Anders Söderbäck**

csoderback@gmail.com

0735 44 10 20